

פנינים יקרים

מתורת רבותינו הקדושים מביאלא

- ליקוטי אמרים ככתבם וכלשונם מספרי רבותינו הקדושים •

פרשת בראשית

• היהודי הקדוש •

בראשית ברא אלוקים (א א)

אביו הגה"ק מוה"ר אשר הריף זצ"ל היה אבד"ק פשעודבורג, היה לו הרכה עגמת נפש מאת הלומדים הרודפים אותו בדבר הלכה, לזאת נסע היהודי הק' לשם להשתיק המחלוקת. [וכו].

וכאשר בא היהודי הקדוש לשם, באו כל הלומדים לקבל שלום, וכו'. וסיפר שהיה לומד עמהם בהמשנה של 'שנים ואחזיק' [במס' בבא מציעא] כל התורה שבכתב, בדרך נוטריקון, והיה אומר: כי 'בבא' נוטריקון "בראשית ברא אלוקים".

ודברי פי חכם חן. (כתר היהודי)

עמוד ז (החדש)

• ארון עדות •

והארץ היתה תהו ובהו. (א ב)

ידוע, שגם ה'תהו והבהו' נבראים הם – שנבראו יש מאין. וראוי להבין, לאיזה צורך בראם הקדוש ברוך הוא, ולא ברא תיכף את הארץ במצבה הראוי שלא תהיה מקודם תהו ובהו.

ונראה על פי משל, איש כפרי פשוט מצא חן בעיני המלך, וקראו המלך לחצרו ליתן לו מתנה יקרה מבית גנזיו. וכדי שלא יתקנאו בו השרים העומדים בשער המלך, צרר לו המלך את מתנתו בכלוי

• דברי בינה •

מעשה בראשית

השגת וראיית מעשה בראשית

מני שלומד תורה בדחילו ורחימו, אז הוא מרגיש האור תורה בפועל, דהיינו למשל בעת שלומד ענין יציאת מצרים, הוא מרגיש בפועל ענין יציאת מצרים, ובעת שלומד מעשה בראשית, הוא כאילו בעצמו ראה כל ענין מעשה בראשית, והואך שהשם יתברך המציא כל הבריאה יש מאין.

דברי בינה עמ' ה

• זכרות משלי •

יכול האדם לחדש ולהכניס קדושה בכל הבריאה

היוצא מדברינו, שעל ידי שילמוד התורה של השם יתברך בקדושה ובטהרה, יוכל להכניס קדושה במעשי בראשית, ויוכל לבטל כל הדינין ח"ו על ישראל. וזהו פירוש רש"י [א א] 'מה טעם פתח בבראשית, משום כה מעשיו הגיד לעמו'. שהשם יתברך מסר כה מעשיו לעמו, שיוכלו לחדש הבריאה כל זמן שירצו, כי העולם שייך להם כנ"ל, ולא יאמרו העכו"ם לסטים אתם שכבשתם ארצות שבע עממין. כי הם קנו העולם על ידי קדושתם, ולא העכו"ם.

עמוד יח

בכל דבר חיות אלקות השופע בכל הבריאה,
וזה הכוונה באותם שזכו בהייהם
לימות המשיח.

מאמר 'מזמור שיר ליום השבתי'
בראש שירת השבת, עמי נב

• חלקת יהושע •

לכם יהיה לאכלה. (א כט)

לרמז, באם 'לכם' שעושה ברכה, ונעל ידי
זה נעשה שלו, כדאיתא בגמ' וברכות
לה: רבי לוי רמי, כתיב 'לה' הארץ ומלואה"
וכתיב 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני
אדם', לא קשיא כאן קודם ברכה, כאן לאחר
ברכה. לאחר ברכה – הרי היא לבני אדם.
רש"י. אז אתם יכולים לאכול.

וזה ענין הטא אדם הראשון, שאיתא
בכתבי האר"י ז"ל, שלא המתין על
שבת קודש, וכו'.

עמוד 8

• מבשר טוב •

**ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף
השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא
עזר כנגדו. (ב ב)**

יש להתבונן מדוע קרא אדם הראשון שם
לעצמו על שם אדמה, ולא על שם
הנשמה, חיה, יחידה, שהכנים בו הקב"ה
בבריאתו ועשה אותו לנפש חיה. דיותר
נעלה לקרא עצמו על חלקו הרוחני העילאי
שיש בו, יותר ממדריגת מלאכים. שהרי
שורש מחצב נשמות ישראל לפנים ממחיצת
מלאכי השרת. כמו שכתוב בירושלמי ושבת:
"רבי ברכיה בשם רבי אבא בר כהנא: עתיד
הקב"ה לעשות מחיצתן של צדיקים לפנים
ממחיצתן של מלאכי השרת, ומלאכי השרת

סחבות, עד אשר יעבור את השער ולא
ירגישו בה.

בן הקדוש ברוך הוא רצה לברוא את
העולם בשביל האדם, והיה ירא שלא
יתקנאו בו מלאכי השרת, לכן עטה את
העולם במעטה תהו ובהו, ולא יקטרגו כל
כך. והמבין יבין.

עמוד ז (החדש)

• מבשר טוב •

ורוח אלקים מרחפת על פני המים. (א ב)

הנה כתב בעל הטורים: "בגמטריא, זו
היא רוחו של מלך המשיח". והוא
במדרש 'נ"ר ב ד'. והיינו, שיש בבריאה
נקודת "רוחו של מלך המשיח", והוא עולם
העתיד – שמה שהיה הוא שיהיה, ואין חדש
תחת השמש.

נמצא בתוך הבריאה גנוז בחינת ימות
המשיח. וכמו שהבצל שם טוב
הקדוש זי"ע אמר: שבחינת גיהנם וגן עדן
הוא גם בעולם הזה, כמו כן וודאי בחינת
ימות המשיח יש בעולם הזה ובזמן הזה.
ובאמת כבר היו צדיקים שאמרו שזכו בהיים
חיותם לבחינה הזאת של ימות המשיח.

וזה שאנו מתפללים בברכת המזון: הרחמן
הוא יזכנו ויקרבנו ויגיענו ויחינו
לביאת המשיח ולחיי העולם הבא, וכו'". הנה
כוונת תפלה ובקשה זו היא גם לזמן הזה.
אמנם לעתיד נזכה לגילוי אור של משיח
בכל העולם, שיתוקן העולם במלכות שד"י
ויתגלה כבוד מלכות יתברך בעולם לעיני
כל, כמו שאומרים "ותמלוך אתה ה' אלקינו
מהרה לבדך על כל מעשירך" וכו'.

בחינת ימות המשיח הוא שזוכה לראות

מבל מקום כח זה להגביה הרוחניות שבו לשורשו ויעודו, זה ניתן ע"י הכח של האדם 'לעבד את האדמה' - החלקים הגשמיים שבו ובעולם. ולכן אין למלאכים כח כלל להגביה את מדריגתם מכפי שנוצרו, שאין בהם כח לעבוד את האדמה.

מאמר זה ספר תולדות אדם
שבראש הספה"ק תולדות אדם עמי 1-12

• דברי בינה •

ויהי אדם לרוח חיה. (ב ז) ובתרגום: לרוח ממלא.

הנה, אם האדם פוגם בהדיבור חס ושלוש, הוא פוגם בהחיות שלו. ואדרכא, הוא עוד גורע מהבהמה, שהיה לו דבר חשוב כל כך וקילקל אותה, וממשיך הדיבור שלו להבהמיות.

פרשת נח עמי 10

שואלין אותן ואומרין להן: מה פעל א-ל, מזה הורה לכם הקב"ח". ומ"ד בלק כג כג.
והמוכרה מזה, על פי הנודע דשם מורה על מהות הדבר. ולכן רק אדם הראשון בחכמתו יכל למצוא מהות כל בעל חי. ולא המלאכים. והוא ידע תפקידם ותכליתם בעולם, ועל שם זה קרא אותם.
וקרא עצמו אדם על שם אדמה - ולא על כוחות רוחניות עליונים שנתנו בו. מכיון דעליו לעבד את חלק האדמה שבו - למוטב. וזהו מהותו ותפקידו. אבל הדברים הרוחניים, הרי הם מתנה מן השמים. ואף שאפשר גם להגביה החלקים הרוחניים, כמו הנשמה חיה יחידה וכו' - כמו שהעיד הבעל **שם טוב** הקן על הרה"ק **רבי יצחק מדראהביטש** אביו של הרה"ק **רבי מיכל מזלוטשוב** שהיתה לו נשמה קטנה, ובעבודתו הגביה אותה למדריגת רשב"י.

פרנסה

בְּזַעַת אֲפִיק תֹּאכַל לֶחֶם. (ג יט)

להתפלל בשומע תפילה על פרנסה וחיים כמ"ש בקדושת לו'. (חלקת יהושע מאמר ששי, רלא)

איתא בנמרא (ברכות נח). שעשר מלאכות עשה אדם הראשון עד שנעשית לחם. אך באמת, מי שיש לו בטחון בהשם יתברך ברוך הוא, אין צריך לעבוד עבודה בשדות וכרמים ולעשות עשר מלאכות עד שימצא די סיפוק, רק שיהא לבבו בטוח בהשם יתברך באמת, והמאכל יבוא לפיו בלי שום טורח. (תורת הרה"ק מלענטשנא עמ' ל)

בתר עניא אזלא עניותא (ב"ק צב), בדרך רמז: אחר אותיות 'עני' (עפ"י סדר אלפא ביתא) המה אותיות 'כסף' - אחר 'כ', אחר 'נ' ס', אחר 'ע' פ'. וזהו רמזו חז"ל "בתר עניא, אזלא" מיניה "העניות" - ויתחיל עשירות, מאמת שבתר אותיות 'עני' הוא 'כסף'. (היהודי הקדוש)

פירש הרה"ק רבי נתן דוד משידלובצא וצללה"ה, בפסוק (תהילים קכח ב) "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", וכבר התקשו בזה במה שמפליג הכתוב "אשריך וטוב לך", וכי במה תפארתו, במה שצריך להתייגע בכפיו למאכלו ואינו פנוי לעסק התורה והעבודה. - אך פירש אא"ז שהכוונה שאף כשעוסק במלאכתו זהו רק "יגיע

כפיך", שידין בלבד עסוקים בגשמיות המלאכה, אבל ראשו ורובו מונח ברוחניות. (מבשר טוב בשם ד"ב ויצא) וזה הוא לימוד לדורות, שאל יראה האדם בשכלו להיפך מהתורה, וכו'. וכמו בדור הזה שרוצים ללמוד חכמות חיצוניים ומלאכות שלהם, כדי שיהיה להם פרנסה, וזה איסור גמור. - 'וה' אתנו', אם נתחזק בה', ויהיה אתנו, "אז לא תיראום", ותראו שאין שום פרנסה - בפרט פרנסת איש ישראל - אין עומד תחת הזמן, רק תחת השם יתברך בלבדו, הן ומפרנס את הכל. (דברי בינה שלח עמ' צה)

"ועשית כפורת זהב טהור", עיקר כפרה על ידי זהב טהור' - 'נשאת ונתת באמונה'. (חלקת יהושע תרומה מ)

הרה"ק ר"מ מפרמישלאן וצ"ל פירש "ונקרב בעל הבית אל האלהים, אם לא שלח ידו במלאכת רעהו", שהבעלי בתים שהוכרחו לצאת למסחר להביא טרף לביתם, ואינם יכולים לשבת כל היום על התורה והעבודה כתלמידי חכמים, כיצד יתקרבו הם להש"ת בתוך מלאכתם ומסחרם. ואמר הכתוב: "אם לא שלח ידו במלאכת רעהו", שבזה שנושא ונותן באמונה, ואינו שולח ידו במלאכת רעהו, יכול להתקרב אל הש"ת ממש כמו הת"ח העוסקים בתורת ה'. (מבשר טוב)

למה חרה לך - חטאו של קין היה שחרה לו שלא נתקבלה מנחתו, כי על האדם לעשות את שלו, מבלי להשגיח אם עבודתו מקובלת. (דברי בינה)

מאובצור של תרה"ח דיים שלום פרש ד"ל

פתגמין קדישין

• ישועות אברהם •

ויאמר ה' אלוקים אל הנחש וגו' ועפר תאכל כל ימי חיך. (ג יד)
העניין מזה כי באם האדם מתקן מעשיו בשלימות, היינו שמבטל כל היצר הרע מגופו, אזי אינו צריך לדאוג בעד פרנסה, ולבקש עבור זה. כי תכלית הבריאה כידוע היה להטיב לבריות, כמו שכתוב [ברכות נח.] אצל בן זומא, שאמר: [כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא פת לאכול ...] ואני משכים ומוצא את אלו מוכנים [מתוקנין] לפני.

מחמת שביטל כל כח היצר הרע, בעבור זה היתה פרנסתו מוכנת לפניו, כי אין שורה עליו אז הקללה "בועת אפיק" וגו'. וכמו שכתוב "ונחש עפר לחמו", היינו שאם אינו מתקן ומבטל את כח ה'נחש', אזי ח"ו 'עפר' ב'לחמו' - שורה הקללה של 'בועת אפיק'. ואם האדם צריך לבקש פרנסה עבור זה, מראה שעדיין אין נפשו בשלימות.

פרשת ויצא עמי קיט

• דברי בינה •

ויחר לקין מאד וכו'. (ד ה)
שזה הוא ענין החטא של קין, מה שהרה לו מה שהשם יתברך אין מקבל מנחתו. שבאמת זה הוא העיקר וכלל גדול בעבודת השם יתברך, אף על פי שיודע בעצמו שאין מקבלים ח"ו עבודתו, את זה גם כן יקבל בשמחה, ויעבוד את השם יתברך ולא יהיה לו נפילה מזה.

וזה שאמר לו השם יתברך "למה חרה לך ולמה נפלו פניך", שזה הוא כלל גדול "הלא אם תטיב" - שבאמת אם תרצה להטיב בלי שום פניה, אזי "שאת" הוא לשון סבלנות, שתוכל לסבול הכל אפילו אין מקבלים עבודתך. "ואם לא תטיב", שאין אתה רוצה להיות טוב, אז יהיה לך תמיד תירוץ, כי "לפתח הטאת רובין", מה שאתה תרצה לפתוח בכל דבר שבקדושה ועבודת השם יתברך, יהיה רובץ לנגדך הטאת, ויסבור לך תמיד איך שאתה הוטא וימנע אותך מזה ח"ו, והבן.

עמוד כט

• תורת הרה"ק מלענטשא •

נע ונד תהיה בארץ. (ד יב)
אמר רבינו הקדוש: אמר לי היהודי הקדוש, אשר הכפרה היותר גדולה ומכפרת, הוא להיות נע ונד.

עמוד קח

• תורת דבי נתן דוד משידלובצא •

ויתעצב אל ליבו, ויאמר ה' אמתה את האדם וגו'". (ו ז)
כי השם יתברך רצה להביא עליהם העונש המגיע להם, ולא היה יכול כח הדין לחול עליהם, מחמת שהיו בשמחה. וכל זמן שהאדם בשמחה, לא יוכל לגשת אליו שום כח הדין. ולזאת כתיב "ויתעצב אל ליבו", היינו שמתחילה הביא עליהם ענין העצבות, ואחר כך "ויאמר ה' אמתה וגו'".

עמוד רנג

ברכת מזל טוב לידידינו החשוב היקר שבערכין

הר"ר יחיאל יהושע אדלר שליט"א

ולאביו המסור בלו"ג למען קהילתינו

הרה"ח ר' צבי יעקב אדלר שליט"א

בהולדת הבת - הנכדה תחי' למז"ט

ברכותינו שיוכה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים, רוב נחת ושמחה ישכון

באוהלו תמיד, מתוך הרחבה ובריות גופא ונהורא מעליא

המברכים בכל לב - חברי השטיבל